

ПРОМОЦІЯ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ: ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

О. В. Пуніна

В Україні щоденне читання до сьогодні не є повноцінно виробленою соціокультурною, дозвіллевою й освітньою практикою: говоримо про відсутність потреби читати через неусвідомлення інструментального значення цієї діяльності. Про це свідчать цифри в обговорюваній у березні 2021 року «Стратегії розвитку читання на 2021–2025 роки “Читання як життєва стратегія”». Зокрема в Стратегії зазначено, що в нашій країні у 2020 році лише 8 % дорослого населення є щоденними читачами, а за даними дослідження Українського інституту книги у 2020 році, читання книжок посідає лише 9 місце серед щоденного дозвілля (8 %) українців. Водночас статистика стверджує, що саме в родинях, де змалечку батьки практикують щоденне читання книжок із дітьми, виростає 70 % читачів-особистостей, здатних до критичного, аналітичного мислення, реалізації креативного потенціалу, демонстрації діяльної життєвої позиції, здобуття високого матеріального рівня й кар’єрного успіху. Отже, перший маркер проблеми: батьки не усвідомлюють весь спектр користі від щоденного читання з дітьми. Другий момент: освітня практика не ґрунтується на підтриманні читання як бренду й інструменту саморозвитку, вчителі часто-густо не володіють фактажем й методикою роботи з сучасною українською дитячою літературою, аби бути близькими до учнів, виходячи з їх теперішніх проблем і запитів до світу.

Вирішити таку проблему реально на локальному рівні шляхом: 1) запровадження лекторіїв, тренінгів як із батьками, включно на стадії до народження дитини, так і вчителями, присвячених дитячому читанню як важливому інструменту формування, становлення особистості дитини, чинника психотерапії, а також практики дозвілля й освіти, 2) проведення читанок-зустрічей із сучасними українськими письменниками, які пишуть книжки для теперішніх дітей із їхніми проблемами й ракурсами світосприйняття. Наприклад: лекції-поради, лекції-практикуми, лекції-заклики у поєднанні з читанками-майстернями, психотерапевтичними читанками («Мамо, я народився, і зі мною важливо читати»). Як виховати особистість і читача? Лікнеп для майбутніх мам. «Моя родино, я хочу пізнавати світ, почитайте мені». Як виростити особистість і читача? Лайфхаки для мам і тат, які виховують маленьку особистість. «Мої любі батьки, я хочу обрати собі книжку сам/-а». Корисні поради батькам, які плекають дитячу самостійність. «Мамо, тато, я маю до вас питання...». Сеанс книжкової психотерапії. Про складні речі для батьків і дітей. «А де, власне, тут я?». Шкільна програма з літератури у наближенні до постаті сучасної дитини. Розмова-заклик із учителями. «Я Є і я люблю цей світ». Література та інклюзія. Довірлива розмова про важливе з вихователями і вчителями. Сучасний(а) автор(ка) дитячої літератури – хто він(вона)? Лекція для освітян-літераторів).

Інформаційно насичені заходи, що слід розробляти на основі сучасних досліджень українських експертів із читання (команда «БараБука», Український інститут книги), мають бути підтверджені живими ілюстраціями – художніми й пізнавальними книжками. Для цього необхідно виділити окрему локацію і спеціальний час, щоб діти й батьки могли присвятити його читанню, обговоренню та вирішенню певних питань. Під час заходів має робитися чіткий акцент на важливості родинного читання, ролі батьків у вихованні особистості дитини-читача, мають надаватися конкретні дієві поради щодо набуття навички щоденного читання, осмислюватися книжки з психотерапевтичним ефектом, актуалізуватися проблеми шкільної програми читання. Крім того, заплановані заходи й компоненти приведуть до досягнення результатів завдяки: визначеним темам, спеціально підібраним і спільно

прочитаним книжкам, комунікації в колі однодумців, спільному проведенню часу в облаштованій локації, знайомству з сучасними дитячими письменниками, розкриттю творчого потенціалу через виготовлення поробок-образів.

При впровадженні таких заходів поточна ситуація на локальному рівні може змінитися так: батьки, майбутні батьки, освітяни-практики, які спеціалізуються на читанні літератури у м. Вінниця, матимуть розуміння того, чому є безпосередня залежність між читанням з дитинства та становленням повноцінної, цілеспрямованої, задоволеної життям особистості; отримані ними дієві інструменти роботи з сучасною українською дитячою літературою дозволять поступово вносити зміни у шкільному середовищі, власній родині, перетворюючи читання на щоденну соціокультурну практику для дозвілля, навчання і розвитку. Зміни на глобальному рівні: подібні заходи в кожному з міст, містечок, сіл України можуть стати доречною складовою реалізації національної «Стратегії розвитку читання на 2021–2025 роки “Читання як життєва стратегія”», що передбачає збільшення кількості читачів, які обирають книгу інструментом становлення і саморозвитку.

УДК 821.169-09

СЕМАНТИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У ДРАМІ ЮРІЯ КОСАЧА «ДІЙСТВО ПРО ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ»

М. А. Реутова

Прикметною особливістю сучасного літературно-художнього дискурсу є поєднання численних текстів чи їх фрагментів, сполучення непокерованого, іноді парадоксального, що призводить до необмеженості й непередбачуваності авторських варіацій. Кожний окремо взятий текст, як правило, виявляється місцем перетину інших, адже митець перебуває під впливом різноманітних дискурсів, реагує на інші твори. При цьому прелімінальний текст уходить у новий не у своєму оригінальному вигляді, а шляхом індивідуальної рецепції, і саме читач формує зміст твору залежно від власного світобачення. Автор має можливість скеровувати свого читача в бажаному напрямку, лишаючи йому підказки до прочитання, найпомітнішою з яких, безперечно, є назва твору. Саме тому вагомим є такий аспект інтертекстуальності, як паратекстуальність.

Назва твору виконує чимало функцій: естетичну, символічну, типологічну, моралізаторську, іронічну, інакомовну, може мати особливе концептуальне навантаження, бути ремінісценцією, алюзією, цитатою, що зумовлює інтертекстуальне прочитання.

Заголовок драми Юрія Косача «Дійство про Юрія-Переможця» має референтно-алюзивний характер, асоціюється з текстом сімнадцятого сторіччя, – зі «Словом про святого Юрія, лицаря Кападокійського». Згідно з канонічною групою життєписів, яку відносять до середньовізантійської агіографічної традиції, св. Юрій походив із заможної родини і разом із батьком сповідував християнство. У юному віці Юрій пішов на військову службу і відзначився у війні з персами 296–297 років. За виявлену звитягу був призначений командувачем уславленої когорти Інвіктіорів, тобто, «Непереможних». Саме наприкінці III століття посилювалися гоніння імператора Діоклетіана проти християн. Фанатично вірячи в язичницьких богів і продовжуючи традиції культу імператорів, він таким чином уже був близьким до ідеї єдинобожжя і до об'єднання державної влади із владою язичницьких жерців. Юрій був першим з тих, хто відкрито повстав проти імператора, через що його було піддано страшним тортурам. Він переносив усі муки з